

Meddelande om förstärkt ekonomisk-politisk samordning

Finansdepartementet

2010-06-29

Dokumentbeteckning

KOM (2010) 250

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén Förstärkt samordning av den ekonomiska politiken

Sammanfattning

Kommissionens meddelande om förstärkt ekonomisk-politisk samordning innehåller förslag inom fyra huvudområden:

- (i) Förslag om att förstärka efterlevnaden av stabilitets- och tillväxtpakten och fördjupa den finanspolitiska samordningen;
- (ii) Förslag om en bredare övervakning av den makroekonomiska utvecklingen och konkurrenskraftsutvecklingen inom euroområdet;
- (iii) Förslag om en integrerad samordning av den ekonomiska politiken för EU: En "europeisk termin";
- (iv) Förslag om att skapa ett stabilt krishanteringsramverk för medlemsstaterna i euroområdet.

Regeringen ställer sig i stort positiv till innehållet i kommissionens meddelande. Det är angeläget att det existerande regelverket tillämpas adekvat och att budgetdisciplin och hållbara offentliga finanser i EU:s medlemsstater stärks.

1.1 Ärendets bakgrund

Ett antal faktorer ligger till grund för att kommissionen presenterade sitt meddelande om förstärkt ekonomisk-politisk samordning.

Den globala ekonomiska krisen har inneburit att samordningen av den ekonomiska politiken inom EU har utsatts för stora prövningar och därigenom har flera svagheter blottlagts. Krisens effekter för de offentliga finanserna i termer av budgetunderskott och skuldsättning har varit påtagliga.

Några medlemsstater med särskilt besvärligt statsfinansiellt läge har tvingats att begära finansiellt stöd från EU, EU:s medlemsstater och IMF. Vid krisens början kunde endast medlemsstater med undantag, dvs. de som inte infört euron som valuta, erhålla lån från EU. När även euroländer fick svårigheter att finansiera sina budgetunderskott visade det sig nödvändigt att skapa liknande lånemöjligheter även för dem.

Det ekonomiska och monetära samarbetet har kommit under särskilt stort tryck på grund av tidigare bristfällig efterlevnad av underliggande regler och principer. Stabilitets- och tillväxtpakten är regelverket för samordning av medlemsstaternas finanspolitik inom EU. Pakten konstruerades i syfte att det skulle vara tydligt för samtliga medlemsstater att man gjorde bäst i att föra en ansvarsfull finanspolitik. Pakten kan ha haft en viss disciplinerande effekt initialt, men respekten för reglerna tycks ha avtagit gradvis. Avsaknaden av ett tydligt tryck på att leva upp till reglerna har varit tydlig.

Vidare ger Lissabonfördraget nya möjligheter för medlemsstaterna som har infört euron som valuta möjlighet att fördjupa sitt samarbete.

Europeiska rådet gav den 25-26 mars 2010 sin ordförande Herman Van Rompuy i uppdrag att leda en expertgrupp av ministrar. Gruppen skulle se över hur budgetdisciplinen i EU kan stärkas samt etablera en krishanteringsmekanism på EU-nivå.

Det är mot denna bakgrund kommissionen den 12 maj 2010 presenterade sitt meddelande om förstärkt samordning av den ekonomiska politiken.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionens meddelande om förstärkt ekonomisk-politisk samordning innehåller förslag inom fyra övergripande områden.

1.2.1 Förslag om att förstärka efterlevnaden av stabilitets- och tillväxtpakten och fördjupa den finanspolitiska samordningen

Kommissionen framhåller att de befintliga mekanismerna i stabilitets- och tillväxtpakten måste fungera bättre. För att förbättra det existerande regelverket måste granskningen av stabilitets- och konvergensprogrammen förstärkas. Vidare understryks vikten av medelfristiga nationella finanspolitiska ramverk för att säkerställa budgetdisciplin. Därutöver menar kommissionen att det är nödvändigt att komma tillrätta med den höga offentliga skuldsättningen och säkerställa långsiktigt hållbara offentliga finanser bl.a. genom att större hänsyn bör tas till skuldkriteriet inom stabilitets- och tillväxtpakten. Dessutom behövs effektivare incitament och sanktioner för att säkerställa regelefterlevnad. Det kan handla om räntebärande depositioner i det fall en medlemsstat inte vidtar effektiva åtgärder och en tydligare användning av EU-budgeten som ett sanktionsmedel. Upprepade överträdelser mot reglerna bör medföra en mer strikt och regelbaserad tillämpning av den befintliga klausulen om tillfälligt upphävande av åtaganden inom ramen för sammanhållningspolitiken.

1.2.2. Förslag om en bredare övervakning av den makroekonomiska utvecklingen och konkurrenskraftsutvecklingen inom euroområdet.

Kommissionen understryker i sitt meddelande att övervakningen av den makroekonomiska utvecklingen i euroområdet behöver såväl förstärkas som breddas för att komma tillrätta med makroekonomiska obalanser. Med utgångspunkt i den nya Europa 2020-strategin föreslås ett ramverk för förbättrad och breddad makroekonomisk övervakning inom euroområdet. Detta inkluderar bland annat framtagandet av indikatorer för att upptäcka betydande obalanser och en utökad användning av tidiga varningar och rekommendationer.

1.2.3 Förslag om en integrerad samordning av den ekonomiska politiken för EU: En "europeisk termin"

En "europeisk termin" bör enligt kommissionen etableras för att säkerställa mer tidsmässigt välanpassade råd till medlemsstaterna om deras finanspolitik. Förslaget innebär en tidsmässig samordning av rapporteringen inom Europa 2020-strategin och stabilitets- och tillväxtpakten genom att medlemsstaternas stabilitets- och konvergensprogram och nationella reformprogram färdigställs samtidigt. Detta ska bidra till att säkerställa effektivare policyrekommendationer och förstärka förhandsgranskning inom den kollegiala granskningen. Vidare föreslås att medlemsstaterna, i enlighet med sitt nationella budgetförfarande, involverar de nationella parlamenten innan programmen granskas på EU-nivå. Rådet kan på detta sätt kunna göra en bedömning och ge vägledning då viktiga budgetära beslut fortfarande är under utformning.

En mekanism för finansiellt stöd inom euroområdet är enligt kommissionen nödvändig för att bevara den finansiella stabiliteten i medelfristigt perspektiv. Vid ett extrainkallat möte den 9 maj 2010 beslöt Ekofinrådet att skapa en sådan mekanism. Den består av två delar.

Den första delen är tillgänglig för samtliga medlemsstater. Den utgörs av lån från EU inom en ram på 60 miljarder euro. De administreras av kommissionen, som finansierar utlåningen genom upplåning på marknaden i EU:s namn. Som ett villkor för att erhålla lån gäller att låntagaren ska komma överens med EU och IMF om ett ekonomisk-politiskt program för att konsolidera budgeten och stärka landets ekonomi. Programmen förhandlas och övervakas för EU:s räkning av kommissionen.

Den andra delen är tillgänglig endast för euroområdet. Den utgörs av lån från en för ändamålet skapad institution, *Special Purpose Vehicle (SPV)*. Den finansierar sin utlåning genom upplåning på marknaden, som garanteras av euroområdena. Det sammanlagda lånebeloppet kan uppgå till högst 440 miljarder euro. Villkor för lån är program med EU och IMF på samma sätt som beskrivits ovan.

Kommissionen menar att man med utgångspunkt från denna mekanism ska etablera en permanent krishanteringsmekanism för euroområdet.

1.3 Gällande svenska regler och förslaget effekt på dessa

I och med att meddelandet inte innehåller skarpa förslag väntas i inga betydande förändringar för svensk lagstiftning. Även vad gäller de förväntade faktiska förslagen från kommissionen är det svårt att förutse att dessa skulle ha betydande förändringar för svensk lagstiftning.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

-

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen ställer sig i stort positiv till innehållet i meddelandet.

Det är angeläget att se över hur budgetdisciplinen inom EU kan stärkas. En viktig del i detta är att stärka stabilitets- och tillväxtpakten och därför kan regeringen välkomna kommissionens förslag på detta område. Vidare är det välkommet att vikten av medelfristiga finanspolitiska ramverk lyfts fram. Sveriges erfarenheter visar på betydelsen av finanspolitiska ramverk för att stärka förtroendet för finanspolitiken och säkra långsiktigt hållbara offentliga finanser.

Regeringen anser att det är en bra princip att tidsmässigt samordna stabilitets- och konvergensprogrammen med de nationella reformprogrammen för att lyfta fram finanspolitiska restriktioner och avvägningar. Detta måste dock göras på ett sätt som respekterar riksdagens roll och den svenska budgetprocessen.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Kommissionen presenterade sitt meddelande vid Ekofins möte den 18 maj och meddelandet fick stöd överlag.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentets ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte sänts på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Ej aktuellt för detta meddelande.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen har inte gjort någon analys av subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1. Fortsatt behandling av ärendet

Meddelandet diskuterades av Ekofinrådet den 18 maj.

Kommissionens förslag är ett viktigt bidrag till arbetet i den expertgrupp som leds av Europeiska rådets ordförande Herman Van Rompuy. Gruppen har av Europeiska rådet 25-26 mars 2010 fått i uppdrag att utveckla ett ramverk för krishantering samt se över hur budgetdisciplinen i EU kan stärkas. Expertgruppen består av representanter från alla 27 medlemsstater och de allra flesta deltar med sina finansministrar. Gruppen ska avlägga en slutrapport inför Europeiska rådet i oktober.

Kommissionen avser vidare att utveckla de reformförslag som presenteras i meddelandet i enlighet med dess befogenheter i fördraget.

4.1 Fackuttryck/termer

-